

Hogy ezenközben mivel gyarapodtunk? Néhány példa a teljesség igénye nélkül:

Tárgyformálás területén:

tudunk: fonni, szőni, játékot készíteni, dudát, sípot, kóróhegedűt fabrikálni, jelmezt csinálni, mézeskalácsot, farsangi fánkot és húsvéti kalácsot sütni, tojást festeni, agyaggal bánni, nyársat faragni, öreglebbencset főzni...

(A tevékenység mindig szoros összefüggésben volt az éppen feldolgozás alatt lévő szokással, hagyománnyal.)

Dramatikus játék területén:

A tantervi vázlat által javasolt népi játékokat elevenítettük meg.

Segítette az anyanyelvi nevelést, fejlesztette a kifejezőkészséget. Gyarapította a szókinccsüket (pl.: régies kifejezések, szófordulatok). Lehetőség nyílt megannyi memoriter alkalmazására (pl. kikiáltók, mondókák, vers, egyéb szövegtanulás). Csiszolódott, rendezettebb, szebb lett mozgásuk. Sok mindent ki tudnak fejezni "testbeszéddel", mimikával.

Ének-zene terén:

Nagyon szeretünk énekelni, még a kevésbé jó hallásúaknak sincsenek gátlásai. Gazdagabb dalkincset tudunk kialakítani, mint korábban, az ének-zene tanítás során. Ez tovább bővült a szokásokhoz kapcsolódó népdalok sokaságával. a dalokhoz nemcsak ritmust "kopogtunk", hanem a tánclépéseket is megtanultuk. Magunk készítette egyszerű hangszereken eljátszottuk dalainkat (pl. tökdudán).

(Teljesen kimaradt a zenei írás-olvasás, amelyet most 2. osztályban kezdtünk el. Hozzá kell tennem, ezt nem tartom elkésettnek.)

Rajzolás, festés területén:

A gyerekek kézügyessége a gyakori és szívesen végzett kézműves tevékenységnek köszönhetően meghaladja a korosztályukét. Térben való tájékozódásukról is ez mondható. Nagyon gazdag a színviláguk is. Az eseményeket fázisszerűen, mozzanataiból felépítve is fel tudjuk dolgozni (leporelló, "rajzfilm").

Összegzés helyett annyit mondhatok, folytatjuk ahol abbahagytuk. A kalendáriumi napokat úgy várjuk, mint más gyerek a születésnapját. Ez a nap kisugárzik, s mindenki embereket gyűjt: tisztelni társunkat, s társunkban azt a másságot, amiben ő több mint a másik.

IRODALOM

Loránd Ferenc: *Egy 12 (10+2 vagy 11+1) évfolyamos általános és szakképző iskola modellvariánsainak kifejlesztése.* Iskolakultúra, 1991/3. 58-60.p.

Loránd Ferenc: *A kezdőszakasz funkciójáról.* Új Pedagógiai Szemle, 1992/7-8.

Jáki csabáné: *Aratástól cipósütésig.* Tanító, 1992/7.

BÍRÓ IMRÉNÉ

Iskola és könyvtár az ezredfordulók üszöbén

A médiatárak jövője

A maradékelvűre épülő centrális elosztási rendszer kritikus helyzetbe hozta az oktatási intézményeket, különösen a hányatott sorsú iskolai könyvtárakat. Az állami iskolamonopóliumnak tökéletesen megfelelt az egytankönyvűsége épülő reproduktív, passzív-elsajátító, tanközpontú oktatás. Következésképpen elsikkadt az önálló ismeretszerzésre, tájékozódásra alapozott könyv- és könyvtárhasználat, továbbá a könyvtári eszköztárra épülő értékközvetítés és képességfejlesztés. Ilyen körülmények között az egyes iskolák eltérő mennyiségű és minőségű könyvállományát nem az adott intézmény pedagógiai igénye alakította, formálta, sokkal inkább a gyakran változó könyvbeszerzési keretek (anyagi lehetőségek függvénye), a könyvtáros szakmai ambíciója, valamint az iskolavezetés támogató vagy közömbös hozzáállása.

Napjainkban az ismeretszerzés, a kvalifikált munka, a szórakozás elképzelhetetlen könyvek, folyóiratok, audiovizuális dokumentumok és a modern elektronikán alapuló informatikai, kom-

munikációs technikai eszközök, módszerek és eljárások nélkül.”

Ma az információhoz jutás stratégiai eszközzé vált, ezért alapvető követelmény megtanítani a felnövekvő nemzedékkel a többcsatornás-könyvtár, sajtó, rádió, tv, film, múzeum, levéltár-információs szerzés, szelektálás és alkotó módon történő felhasználás elemi és alapszintű képességeit. Az általános képzés minden műveltségterületén (az adott terület sajátosságait figyelembe véve) meg kell jelennie az informatikai szemléletnek, eszközöknek, módszereknek.

Ez a követelmény a magyar közoktatás minőségi megújításának egyik kulcsfeladata lesz. A lezárt tudás helyett a többkönyvűség, az írás és vizuális ismeretek használatára épített lényegfejlesztés lép”. A fenti készségek elsajátításának meghatározó színtere az iskolai könyvtár, médiatár. A közoktatási rendszer képzési szintjeinek átalakulása, az új iskolaszervezeti megoldások megjelenése, a tartalmi korszerűsítést szolgáló alternatív pedagógiai programok szélesebb körű terjedése, a Nemzeti Alaptanterv (NAT), az új értékelési és vizsgarendszer megjelenése kardinális változásokat jelentenek az iskolai könyvtárak életében és várhatóan a forrásközpontok funkciójának felértékelődéséhez vezetnek. A fenti tényezők összhatásaként módosul a könyvtár feladatrendszere és gyűjtőköre egyaránt. Az informatika tantárgyi követelményként bevonul az elemi szintű oktatásba, ezért el kell kezdeni a számítógépes adatbázis kiépítését az iskolai könyvtárakban. A magát korszerűnek valló iskola médiatára, ma nem nélkülözheti a hagyományos ismerethordozók gyűjtése mellett a pedagógiai technológia által eddig meghonosított nyomtatott taneszközöket (tankönyvek, feladat és szöveggyűjtemények, tanítási-, tanulási-, szülői útmutatók), oktatócsomagokat, audiovizuális ismerethordozókat (diák, hanganyagok, lemezek, videofilmek stb.) szoftvereket, hardvereket, demonstrációs eszközöket (térképek, táblázatok, grafikák), alternatív pedagógiai programok taneszközeit, pedagógiai és közoktatási kutatások, jelentések, helyi tantervek, tantervi adaptációk, iskolai elemzések, statisztikák anyagait, az iskola életével kapcsolatos levéltári iratokat, az intézményről – különböző médiákban – megjelent írásokat, nyilatkozatokat, interjúkat, vizuális dokumentációkat, publikáló pedagógusok írásait.

A felsorolt médiák meglétét, igénybevételét nemcsak az információbefogadás és -feldolgozás könnyítése indokolja, hanem a korszerű tanulásszervezési körülmények is. A tanár az ismeretek közvetítőjéből egyre inkább a tanulási helyzetek szervezőjévé válik”.

Erre az alapvető minőségi változásra – mely előreláthatólag személyi, tárgyi, működési feltételek módosulásával is jár – időben fel kell készülni iskolavezetésnek, tanárnak, könyvtárosnak egyaránt. E kihívásoknak csak korszerű, hatékonyan funkcionáló könyvtár tud eleget tenni. A korszerűség kritériumai: szervezett gyűjtemény, rendezettség, feltártság, közvetítő könyvtáros(ok). Az előbbre lépés érdekében rendszeres munkakapcsolat kiépítése szükséges az iskolai könyvtárügyért felelős intézmények – fenntartók, önkormányzatok, könyvtárak, képzőintézetek – vezetőivel, szakembereivel. Az iskolai könyvtárügy fejlődésének egyik meghatározó eleme lesz az innovátor könyvtárosok feltérképezése, alkotó tevékenységük menedzselése, szellemi produktumaik publikálása. Szükséges továbbá szakmai műhelyek, helyi könyvtáros-egyesületek önszerveződésének segítése és működtetése, valamint olyan információs adatbázis kiépítése, mely sokoldalúan felhasználható ismeretekkel látja el a térség pedagógusait, könyvtárosait. Az ezredfordulóra olyan szakmai infrastruktúrát kell kialakítani, mely együttműködésre, – helyi, regionális, nemzetközi – innovációra és szolgáltatásra épül, hogy a könyvtár az iskolaügynek többé ne legyen járulékos eleme, hanem vele együtt élő és meghatározó része.

Ha az iskolai könyvtárak történeti múltjába visszatekintünk, azt a konzekvenciát vonhatjuk le, hogy a régi alma materek jó hírét patináját gyakran – a kiemelkedő tanáregyéniségek mellett – a magas színvonalú iskolai könyvtár alapozta meg. (Pápa, Sopron, Csurgó, Sáropatak, stb.) Minden túlzás nélkül állíthatjuk, hogy e gyűjtemények a maguk korában az adott iskolák (kollégiumok) szellemi bázisai voltak, melynek értékein számos neves magyar tudós művész, irodalmár nevelkedett fel. Ha az elmúlt századokban az iskola szellemi arculatának kialakításában meghatározó szerepe volt a gutenbergi örökségnek, akkor ez az evidencia ma is kötelez bennünket.

IRODALOM

- Dán Krisztina: *Az iskolai könyvtárak helyzete* (kézirat) Bp. OPKM, 1990. 17 p.
 Karlovitz János: *A tankönyvtenger hullámai* = Köznevelés, 1991. 27. sz.
 Nemzeti Alaptanterv (3. változat) M. K. M. Bp. 1992.
 Németh István: *Informatika* = Iskolakultúra (Természettudomány) 1992/13-14. sz.
 Zsolnai József: *Egy gyakorlatközei pedagógia* Bp. OKI. 1986. 186 p.